

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2013 vp

Valtioneuvoston kirjelmä yhteisen maatalous- politiikan uudistamista koskevista komission ehdotuksista

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 8 päivänä maaliskuuta 2013 lähettänyt jatkokirjelmän 4. MMM 01.03.2013 yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista komission ehdotuksista asiassa (U 69/2011 vp) maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ympäristöministeri Ville Niinistö
- ylitarkastaja Sari Lahtinen, ylitarkastaja Teemu Seppä ja maatalousneuvos Kari Valonen, maa- ja metsätalousministeriö
- ympäristöneuvos Tarja Haaranen, ympäristöministeriö
- europarlamentaarikko Anneli Jäätteenmäki

- europarlamentaarikko Petri Sarvamaa
- professori Jukka Kola, Helsingin yliopisto, maatalouspolitiikan yksikkö
- professori Jyrki Niemi, MTT Taloustutkimus
- tutkuspäällikkö Johan Åberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Jonas Laxåback, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— ympäristöministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnot (MmVL 19/2012 vp ja MmVL 30/2012 vp).

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Puheenjohtajamaa ehdottaa kompromissiehdotuksessaan poistettavaksi komission asetusehdotuksesta sen, että suoria tukia ei myönnetä, jos viljelijän vuotuiset suorat tuet ovat vähemmän kuin 5 % hänen muun kuin maataloustoiminnan kokonaistuloistaan edellisenä verovuonna. Näin ollen ehdoksi jäisi se, että suoria tukia ei myönnettäisi, jos viljelijän maatalousmaa on pääasias-

sa maita, jotka ovat luontaisesti laiduntamiseen tai viljelyyn sopivassa kunnossa eikä näillä aloilla noudateta jäsenmaan määrittämiä maan hoidon vähimmäisvaatimuksia.

Ensimmäisistä hehtaareista maksettava lisätuki (28a ja 28b artiklat)

Jäsenmaa voisi päättää myöntää lisätukea perustukea saavien viljelijöiden ensimmäisille heh-

taareille enintään liitteessä VI määriteltyyn jäsenmaan keskimääräiseen tilakokoon asti. Suomessa keskimääräinen keskikoko on liitteen mukaan 34 hehtaaria. Jäsenmaa päättäisi hehtaareiden enimmäismäärän tämän rajan sisällä, ja se voisi myös päättää hehtaareiden porrastamisesta koko maan tasolla. Jäsenmaa voisi käyttää tukeen enintään 30 % liitteen II kansallisesta enimmäismäärästä.

Tuki viljelijöille, jotka noudattavat ympäristölle ja ilmastolle suotuisia maatalouden muotoja (ns. viherryttäminen) (artiklat 29—33)

Perustukeen oikeutettujen viljelijöiden olisi joko noudatettava tukikelpoisilla hehtaareillaan komission ehdottamaa kolmea viherryttämistointia tai vastaavia toimia tai näiden yhdistelmää. Vastaavia toimia olisivat

a) maaseudun kehittämisasetuksen (EY) N:o 1698/2005 mukaiset ympäristötukisitoumukset tai tulevan maaseudun kehittämisasetuksen mukaiset ympäristökorvaussitoumukset tai vesipuitteidirektiiviin liittyvän tuen sitoumukset tai sitoumukset, jotka täyttävät näiden vaatimukset

b) kansalliset tai alueelliset ympäristösertifiointiohjelmat, sisältäen täydentävien ehtojen pakolliset normit ylittävän kansallisen ympäristölainsäädännön noudattamisen sertifioinnin, jotka täyttävät maaperän ja veden laatua, luonnon monimuotoisuutta, maiseman säilyttämistä ja ilmaston muutoksen lieventämistä ja sopeuttamista koskevat tavoitteet. Näiden ohjelmien on oltava tehokkaita, tasapuolisia ja läpinäkyviä.

Jäsenmaat voisivat päättää, että ne eivät käytä tai käyttävät vain yhtä tai molempia yllä mainituista vaihtoehdoista a) ja b). Jäsenmaiden olisi ilmoitettava komissiolle ne sitoumukset ja ohjelmat, joita ne aikovat käyttää viherryttämistointia vastaavina toimina. Komissio hyväksyisi nämä vastaavat toimet. Vaihtoehtoisesti joku sitoumuksista tai kaikki sitoumukset voitaisiin tunnistaa komission hyväksymässä kansallisessa tai alueellisessa maaseudun kehittämisohjelmassa. Komissio voisi täytäntöönpanosäädöksillä määrittää tarkemmin edellä mainittujen sitoumusten ja sertifiointiohjelmien vastaavuudesta.

Viherryttämistuki olisi vuotuista tukea tukihakemuksessa ilmoitettua tukikelpoista hehtaaria kohden. Sen määrä laskettaisiin jakamalla vuosittain viherryttämistukeen varattava kokonaismäärä ilmoitettujen tukikelpoisten hehtaareiden kokonaismäärällä. Jäsenmaa voisi päättää vaihtoehtoisesti myöntää viherryttämistuen viljelijäkohtaisesti prosenttiosuutena hänen aktiivisiensa tukioikeuksien kokonaisarvoa kohti, jos jäsenmaa päättää soveltaa yhdistelmämallia 22 artiklan 2 kohdan mukaisesti tai se päättää soveltaa sisäiseen tukien tasaamiseen 22 artiklan 5a kohtaa (ulkoisen konvergenssin kaavan soveltaminen).

Viljelyn monipuolistamisvaatimusta puheenjohtajamaa ehdottaa muutettavaksi siten, että alaraja toimen toteuttamiselle olisi komission ehdottaman 3 ha:n sijaan 15 ha. Pääkasvia ei saisi olla enempää kuin 70 % peltoalasta, eikä kaksi pääkasvia yhdessä saisi kattaa enempää kuin 95 % peltoalasta.

Viljelyn monipuolistamisvaatimus ei koskisi tiloja:

a) joilla tukikelpoisesta maatalousmaasta yli 75 % on pysyvällä nurmella tai vedenalaisviljelyssä (= riisi);

b) joilla peltoala on kokonaan nurmen tai muun ruohomaisen rehun tuotannossa, kokonaan kesannolla tai näiden käyttömuotojen yhdistelmässä; vaihtoehtoisesti jos tällaisessa viljelyssä on yli 70 % tilan peltoalasta, tämä ala voitaisiin jättää viljelyn monipuolistamisvaatimuksen ulkopuolelle;

c) joilla viljelijä vaihtaa yli 50 % maatalousmaastaan toisten viljelijöiden kanssa vuosittain edellyttäen, että viljelijä todistaa kunkin maatalousmaan lohkon olleen eri kasvien viljelyssä edeltävänä kalenterivuonna.

Viljelyn monipuolistamisvaatimusta ei myöskään sovelleta hernekasvien viljelyssä olevaan peltoalaan.

Jäsenvaltiot voisivat päättää olla soveltamatta viljelyn monipuolistamisvaatimusta pinta-alaltaan alle 10 hehtaarin maatalousmaihin, jotka rajoittuvat ympäröivään metsään siten, että metsään rajoittuvan ympärysviivan osuus on vähintään 75 % tämän maatalousmaan ympärysvii-

vasta ja suora linja osoittaa ympärysviivan loppuosan.

Kasvilla tarkoitettaisiin kasvitieteellisen luokittelun mukaisesti eri sukuun kuuluvia kasveja. Kuitenkin syys- ja kevätkuotoiset kasvit katsottaisiin eri kasviksi, samoin kesanto. Puheenjohtajamaa ehdottaa kasvin määritelmään lisättäväksi, että mitkä tahansa sukuihin Brassicaceae (kaalikasvit), Solanaceae (koisokasvit) ja Cucurbitaceae (kurkkukasvit) kuuluvien lajien viljelmät katsottaisiin eri kasveiksi. Komissio voisi delegoiduilla säännöksillä lisätä kasvityyppijä kasvin määritelmään sekä antaa säännöt eri kasvien osuuden tarkasta laskennasta.

Pysyvän nurmen osalta puheenjohtajamaa ehdottaa, että viljelijöiden olisi ylläpidettävä pysyvän nurmen aloina ne alat, jotka he ilmoittavat pysyvinä nurmina vuoden 2014 tukihakemuksessaan. Nämä alat muodostaisivat pysyvien nurmien viitealat. Pysyvien nurmien viitealoja tulisi lisätä niissä tapauksissa, joissa viljelijällä on velvollisuus palauttaa alat pysyviksi nurmiksi vuonna 2014 ja/tai 2015 horisontaalijäsenyksen artiklan 93 mukaisesti. Komission ehdotuksessa mainittu mahdollisuus sallia viljelijöiden muuttaa muuhun käyttöön enintään 5 % heidän pysyvien nurmien viitealastaan on säilytetty puheenjohtajamaan ehdotuksessa.

Poiketen edellä mainitusta ne jäsenvaltiot, joissa vuonna 2012 pysyvän laitumen suhde maatalousmaan kokonaisalaan ei vähene tai on vähentynyt vähemmän kuin 5 % pysyvänä laitumena olevan maa-alan tappioksi komission asetuksen (EU) N:o 1122/2009 artiklassa 3(2) tarkoitetusta viiteosuudesta, voisivat päättää ennen 1.8.2013, että niissä ei sovelleta edellisessä kappaleessa mainittuja pysyvän nurmen ehtoja. Jos jäsenvaltiossa on noudatettu alueellista tilatuen mallia, tätä poikkeusta voitaisiin päättää soveltaa ainoastaan niihin alueisiin, joissa tämä ehto täyttyy.

Jos jäsenvaltio päättää käyttää edellä mainittua poikkeusmahdollisuutta, sen olisi varmistettava, että pysyvän nurmen suhde maatalousmaan kokonaisalaan ylläpidetään joko kansallisella tai alueellisella tasolla tai tarkoituksenmukaisella osa-alueitasolla.

Lisäksi puheenjohtajamaa ehdottaa toista poikkeusmahdollisuutta pysyvän nurmen säilyttämisaatimukseen.

Jos tilan tukikelpoisen maatalousmaan ala on yli 15 hehtaaria, viljelijöiden tulisi varmistaa, että vähintään 7 % heidän tukikelpoisista hehtaareistaan, pois lukien pysyvän nurmen ala, on ekologista alaa. Ekologiseksi alaksi voitaisiin lukea

a) kesanto; b) terassit; c) maisemapiirteet; d) suojakaistat, joilla ei käytetä lannoitteita tai kasvinsuojeluaineita; e) maatalousmetsäkäytössä (agro-forestry) olevat tukikelpoiset hehtaarit; f) pysyvien kasvien alat, joilla on enemmän kuin 20 ja vähemmän kuin 70 puuta hehtaarilla; g) tukikelpoisten hehtaareiden kaistat metsänreunoilla, h) alat, jotka kuuluvat maaseudun kehittämisasetuksen (EY) N:o 1698/2005 mukaisiin ympäristötukisitoumuksiin tai tulevan maaseudun kehittämisasetuksen mukaisiin ympäristökorvaus- sitoumuksiin tai vesipuidedirektiiviin liittyvän tuen sitoumuksiin, jotka on todennettu viherryttämistoimia vastaaviksi toimiksi yhden tai useamman kohdissa a)–f) mainitun ekologisen alan suhteen; i) tietyt metsitetyt alat.

Jäsenvaltiot voisivat päättää, mitkä edellä mainituista aloista katsottaisiin heidän maassaan ekologisiksi aloiksi.

Voidakseen ottaa huomioon ekologisten alojen tyyppien spesifisyyden, jäsenvaltiot voisivat käyttää pinta-alaan liittyviä painokertoimia laskeakseen tilan ekologisten alojen kokonaishehtaarimäärää. Painokertoimet säädettäisiin perusasetuksen liitteessä.

Ekologisen alan vaatimusta ei sovellettaisi

a) tiloihin, joilla tukikelpoisesta maatalousmaasta yli 75 % on pysyvällä nurmella tai vedenalaisviljelyssä (= riisi); b) tilan peltoalaan, joka on kokonaan nurmen tai muun ruohomaisen rehun tuotannossa, kokonaan kesannolla, tai näiden käyttömuotojen yhdistelmässä; vaihtoehtoisesti jos tällaisessa viljelyssä on yli 70 % tilan peltoalasta, tämä ala voitaisiin jättää viljelyn monipuolistamisvaatimuksen ulkopuolelle; c) hernekasvien viljelyssä olevaan tilan peltoalaan; d) tilan laajaperäisesti viljeltyihin pysyviin kasveihin.

Jäsenvaltiot voisivat päättää, että ekologisen alan vaatimusta ei sovelleta pinta-alaltaan alle 10 hehtaarin maatalousmaihin, jotka rajoittuvat ympäröivään metsään siten, että metsään rajoittuvan ympärysviivan osuus on vähintään 75 % tämän maatalousmaan ympärysviivasta ja suora linja osoittaa ympärysviivan loppuosan.

Edellä mainitusta poiketen jäsenvaltiot voisivat päättää, että 3,5 prosenttiyksikköä ekologisen alan velvoitteesta voidaan toteuttaa viljelijöiden kollektiivisten toimien kautta asianmukaisella maantieteellisellä tasolla. Jäsenvaltiot voisivat unionin ympäristö-, ilmasto- ja biodiversiteettipolitiikkojen toimeenpanon tukemiseksi määrittää asianmukaisen maantieteellisen tason ja viljelijöiden velvoitteet osallistua kollektiivisiin toimiin.

Komissio voisi delegoiduilla säädöksillä antaa ekologisen alan tyyppien lisäkritereitä, laajaperäisesti viljeltyjen pysyvien kasvien kriteereitä ja ekologisen alan erilaisten tyyppien painokertoimet, lisätä ekologiseen alaan hyväksyttäviä aloja sekä antaa säädökset pysyvien nurmien ylläpidosta.

Nuorten viljelijöiden tuki (artiklat 36—37)

Puheenjohtajamaa ehdottaa kompromissiehdotuksessaan, että nuoren viljelijän tuki olisi jäsenmaille vapaaehtoinen.

Vapaaehtoinen tuotantoon sidottu tuki (artiklat 38—41)

Puheenjohtajamaan ehdotuksessa on tarkennettu delegoitujen säädösten antamista.

Pienten tilojen tukijärjestelmä (artiklat 47—51)

Puheenjohtajamaan kompromissiehdotuksessa ehdotetaan, että pienten tilojen tukijärjestelmä olisi jäsenvaltiolle vapaaehtoinen.

2.2. Yhteistä markkinajärjestelyä koskeva asetukset (KOM(2011) 626 lopullinen)

Yhteistä markkinajärjestelyä koskevassa asetus-ehdotuksessa säädetään maatalouden yhteisestä

markkinajärjestelystä ja tiettyjä maatalous- ja puutarhatuotteita koskevista erityissäännöksistä. Asetuksen osalta on saatu pj-maan kompromissitekstejä lähinnä tuottaja- ja toimialaorganisaatioita sekä kaupan pitämisen vaatimuksia koskien. Lisäksi viinin istutusoikeuksista on keskusteltu korkean tason työryhmässä.

Puheenjohtajavaltion uusimmat kompromissiehdotukset

Kaupan pitämistä koskevat säännöt

Ehdotuksen markkinastandardeja koskeva osuus on siirretty laatupaketin uudistamiseen sisältyvästä komission asetusehdotuksesta KOM(2011) 738 koskien asetuksen (EY) N:o 1234/2007 muuttamista kaupan pitämisen vaatimusten osalta. Siirretty teksti on marraskuussa 2011 vahvistetun neuvoston osittaisen kannan sekä maatalouden erityiskomiteassa helmi- ja huhtikuussa 2012 hyväksytyjen tekstien mukainen. Ratkaisematta olevia kysymyksiä ovat komission valta ulottaa delegoiduilla säädöksillä erityisiä kaupan pitämistä koskevia vaatimuksia koskemaan kaikkia maatalousaloja ja -tuotteita ja edellyttää maataloustuotannon paikkaa ja/tai alkuperää koskevaa pakollista merkintää kaikilla aloilla. Ehdotukseen sisältyneet kaupan pitämisen valvontaa koskevat säännökset on siirretty horisontaaliasetukseen (Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta KOM(2011) 628).

Tuottaja- ja toimialaorganisaatiot

Irlanti ehdottaa uudessa kompromissiehdotuksessaan nykytilan säilyttämistä tuottajaorganisaatioiden, niiden liittojen ja toimialaorganisaatioiden hyväksymisessä eli hyväksyminen olisi pääsääntöisesti vapaaehtoista (may) jäsenvaltioille. Hyväksyminen säilyisi pakollisena (shall) niillä sektoreilla, joilla se nytkin on säädetty pakolliseksi.

2.3. Maaseudun kehittämisasetus (KOM(2011) 627 lopullinen)

Kyproksen pj-kaudella maaseudun kehittämisasetuksesta on käsitelty tarkemmin lähinnä kas- teluinvestointeja, metsäinvestointeja ja standar- dien saavuttamiseksi tarpeellisia investointeja, sekä ympäristö- ja ilmastokorvausten perusta- soa (= täydentävät ehdot ja viherryttäminen) koskevia pj-maan kompromissiehdotuksia.

Neuvosto keskusteli syyskuussa 2012 myös luonnonhaitta-alueiden uudelleenjaosta ja niitä koskevasta hienosäädöstä puheenjohtajamaan kysymysten pohjalta. Suuri osa jäsenmaista tuki komission ehdottamia biofyysisiä kriteereitä, mutta toivoi hienosäädön kynnysarvoihin jous- tavuutta paikallisten olosuhteiden ja erojen huo- mioon ottamiseksi. Eräät maat kuitenkin ehdot- tivat, että luonnonhaittakorvausjärjestelmän uu- distaminen tulisi erottaa kokonaan CAP-uudis- tuksesta.

Metsäinvestoinnit

Komission ehdotuksessa artiklan 22 mukaan in- vestointitukea voi maksaa metsitykseen ja met- sämaan muodostamiseen.

Komission ehdotuksen artiklan 35 mukaan metsätalouden ympäristö- ja ilmastopalveluihin ja metsien suojeluun voidaan myöntää hehtaari- kohtaista tukea metsänomistajille, kunnille ja kuntayhtymille, jotka sitoutuvat vapaaehtoisesti toteuttamaan tukitoimia, joihin sisältyy yksi tai useampi metsätalouden ympäristösitoumus.

Maatalouden ympäristö- ja ilmastokorvaus- ten perustaso

Artiklassa 29 olevan ns. perustason osalta ko- missio on ehdottanut, että viherryttäminen nos- taisi II pilarin ympäristö- ja ilmastokorvausten perustasoja ja samalla estäisi sen, että samalle alalle maksettaisiin sekä viherryttämis- ja ympä- ristötukea. Komission mukaan perustaso ei nou- sisi luonnonmukaisen tuotannon eikä Natura 2000 -toimenpiteiden osalta.

2.4. Asetus yhteisen maatalouspolitiikan ra- hoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta (ns. horisontaaliasetus) (KOM(2011) 628 lo- pullinen)

Puheenjohtajavaltion kompromissiesitysten keskeinen sisältö

Tilaneuvontajärjestelmä

Artiklassa 12 (tilaneuvontajärjestelmä) puheen- johtajavaltion ehdotuksena on, että komission pakollisiksi ehdottamat neuvontakohteet, jotka liittyvät ilmastomuutokseen, luonnon moni- muotoisuuteen, vesiensuojeluun, eläin- ja kasvi- tautien ilmoittamiseen ja innovaatioihin sekä pienten tilojen taloudelliseen neuvontaan, voisi- vat olla jäsenmaiden vapaaehtoisesti sovelletta- vissa.

Rahastojen varainhoito

Artiklassa 29 (ei päällekkäistä rahoitusta) pu- heenjohtajavaltion ehdotuksena on sanamuotoa koskeva muutos. Muutos selventää sitä, että luo- mutuoventoala oikeuttaisi automaattisesti viher- tämistukeen ja saisi siten tukea molemmista ra- hastoista.

Valvontajärjestelmät ja seuraamukset

Tarkastusten yleiset periaatteet (61 artikla)

Puheenjohtajavaltion ehdotuksen mukaan hallin- nollisten tarkastusten kohteeksi lisättäisiin tuki- hakemusten lisäksi maksuhakemukset. Ilmeisen virheen käsittely on lisätty artiklan 1a ja 1b koh- daksi. Uuden 1a ja 1b kohdan mukaan komis- sion tarkemmin täytäntöönpanosäännöksiin mää- rittelyissä tapauksissa tuki- ja maksuhakemus tai muu ilmoitus, hakemus tai vaatimus voitai- siin korjata sen toimittamisen jälkeen ilmeisen virheen tai yksinkertaisen hallinnollisen vir- heen, jonka toimivaltainen viranomais on tun- nustanut, tapauksessa. Kohdassa 2 sanamuotoa selvennettäisiin siten, että paikan päällä tehtäviä tarkastuksia kohdennetaan aloille, joilla virhe- riski on suurin. Valvonnan estämisen seura- musten säännös sisällytettäisiin kohtaan 5, jon-

ka mukaan tukihakemus tai maksupyyntö hylätään, jos tuensaaja tai hänen edustajansa estää suorittamasta paikalla tehtävän tarkastuksen, suhteellisuusperiaate huomioon ottaen.

Hallinnollisten seuraamusten soveltaminen (66 artikla)

Seuraamukset koskisivat alakohtaisen maatalouslainsäädännön sääntöjenvastaisuuksia lukuun ottamatta IACS-seuraamuksia ja täydentävien ehtojen seuraamuksia, joista säädetään erikseen. Seuraamukset eivät koskisi myöskään 89(3) ja (3a) artiklan mukaisia seuraamuksia, joista säädetään ko. artikloissa.

Seuraamuksia ei sovellettaisi ilmeisen virheen tai ylivoimaisen esteen tapauksessa eikä silloin, kun kysymyksessä on toimivaltaisen viranomaisen tai muun viranomaisen virhe, jota seuraamuksen kohde ei ole voinut kohtuudella havaita. Seuraamuksia ei sovellettaisi myöskään, jos ao. henkilö voi osoittaa toimivaltaista viranomaista tyydyttävällä tavalla, että hän ei ole syyllinen velvoitteiden noudattamatta jättämiseen, tai toimivaltainen viranomainen on muutoin vakuuttunut, että virhe ei ole ao. henkilöstä johtuva. Seuraamuksia ei sovellettaisi myöskään, jos epäsäännönmukaisuus on luonteeltaan vähäinen siten kuin komissio määrittää täytäntöönpanosäädöksin. Seuraamuksia ei sovellettaisi myöskään, jos kysymys on poikkeuksellisesta olosuhteesta siten kuin komissio määrittää täytäntöönpanosäädöksin.

Hallinnollisten seuraamusten muotona voisi olla yksi tai useampi seuraavista:

a) tuen tai palkkion vähennys suhteessa tukihakemukseen tai maksuhakemukseen tai jatkohakemukseen, johon sisältyy sääntöjenvastaisuus, maaseudun kehittämistuen osalta sanotun kuitenkin rajoittamatta mahdollisuutta pidättää tuki, jos tuenhakija voi kohtuullisessa ajassa korjata sääntöjenvastaisuuden,

b) seuraamusmaksun maksaminen, jonka määrä perustuu sääntöjenvastaisuuden määrään tai aikaan,

c) tunnustuksen, valtuutuksen tai hyväksynnän peruutus tai pidätys,

d) ulossulkeminen oikeudesta osallistua tukijärjestelmään tai palkkiotoimenpiteeseen.

Hallinnolliset seuraamukset olisivat suhteellisia ja riippuisivat havaitun noudattamatta jättämisen vakavuudesta, laajuudesta, kestosta ja toistuvuudesta, ja niissä noudatettaisiin seuraavia rajoja:

a) tuen vähennyksen määrä hallinnollisena seuraamuksena ei ylittäisi 200 %:a tuki- tai maksuhakemuksen määrästä,

b) edellä a kohdasta poiketen maaseudun kehittämisessä tuen vähennyksen määrä hallinnollisena seuraamuksena ei ylittäisi 100 %:a tukikelpoisesta määrästä,

c) seuraamusmaksu hallinnollisena seuraamuksena ei ylittäisi 200 %:n määrään rinnastettavaa määrää,

d) ulossulkeminen, pidätys tai peruutus voitaisiin asettaa enintään kolmeksi (3) perättäiseksi vuodeksi ja se voitaisiin uudistaa uuden noudattamatta jättämisen perusteella.

IACS-järjestelmään kuuluvien tukien hallinnolliset seuraamukset (77a artikla)

Puheenjohtajavaltio ehdottaa IACS-järjestelmään kuuluvien tukijärjestelmien (suorat tuet sekä maaseudun kehittämisen pinta-alatuet ja eläinten tuet) seuraamusten pääperiaatteiden sisällyttämistä horisontaaliasetukseen. Jäsenvaltion olisi sovellettava IACS-tukijärjestelmissä tapahtuneiden epäsäännönmukaisuuksien tapauksissa yhtä tai useampaa seuraavista seuraamuksista ja perittävä takaisin perusteeton tuki tai tukioikeudet:

a) tuen vähennys,

b) ulossulkeminen tukioikeuksien myöntämisestä, jos tukioikeuksia on haettu myöhässä,

c) ulossulkeminen oikeudesta osallistua tukijärjestelmään tai toimenpiteeseen enintään [x] ajanjaksoksi.

2. Seuraamuksia ei sovellettaisi ilmeisen virheen, ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisen olosuhteen tapauksissa eikä silloin, kun tuenhakija voi osoittaa toimivaltaista viranomaista tyydyttävällä tavalla, että kysymys ei ole tuenhakijan virheestä. Seuraamuksia ei sovellettaisi myöskään, kun suorien pinta-alatukien ja maa-

seudun kehittämisen pinta-alatukien sääntöjen vastaisuus on alle de minimisrajan tai jos perustuksessa on ero ilmoitettujen tukioikeuksien ja pinta-alan välillä.

3. Hallinnolliset seuraamukset olisivat suhteellisia ja suhteutetaan noudattamatta jättämisen vakavuuteen, laajuuteen, keston ja toistuvuuteen eikä niiden määrä ylitä [xx %] tuki- tai maksuhakemuksen perusteella lasketusta määrästä.

Täydentävät ehdot

Artiklassa 93 (täydentävien ehtojen säännöt) puheenjohtajavaltion ehdotuksena on, että teksti vesipuitedirektiivin liittämisestä täydentäviin ehtoihin poistettaisiin. Sen sijaan ehdotetaan neuvoston pöytäkirjaan lausumaa, kun asetukset hyväksytty. Lausumassa komissiota pyydetään antamaan lainsäädäntöehdotus vesipuitedirektiivin viljelijöihin suoraan sovellettavien vaatimusten liittämisestä täydentäviin ehtoihin sen jälkeen, kun kaikki jäsenmaat ovat toimeenpanneet direktiivin. Alaviitteeseen on lisätty torjunta-aineiden kestävä käytön direktiiviä koskeva lauseke. Vastaava vesipuitedirektiiviä koskeva lauseke lisättiin alaviitteeseen jo Tanskan puheenjohtajakaudella. Perimmäisenä tarkoituksena alaviitteessä on, että sen jälkeen kun kaikissa jäsenmaissa on toimeenpantu kyseiset direktiivit ja viljelijäkohtaiset velvoitteet, komissio antaa säädösesityksen, joka sisältää ne kohdat direktiiveistä, jotka liitetään täydentäviin ehtoihin.

Valtioneuvoston kanta

Eri asetusten osalta on otettu kantaa puheenjohtajamaan ehdotuksiin ja Euroopan parlamentin maatalous- ja maaseudun kehittämisvaliokunnan hyväksymiin kantoihin. Lisäksi on tuotu esiin Eurooppa-neuvoston rahoituskehyksiä koskevien päätelmien muotoilut yleisellä tasolla ottamatta niihin vielä kantaa, koska päätelmien konkreettinen toteutus on monilta osin vielä avoinna.

Suomen kannan alkuun on lisätty toteamus, jonka mukaan Suomi harkitsee uudistusta kokonaisuutena ja tekee arvionsa yksittäisten ehdo-

tusten hyväksyttävyydestä sillä perusteella. Tämä kanta on tarpeen, jotta neuvottelujen loppuvaiheessa voidaan tarvittaessa joustaa Suomelle vähemmän tärkeissä kiistakysymyksissä.

Suorien tukien asetukset

Puheenjohtajamaan ja parlamentin ehdotuksissa on esitetty monissa kohdin lisää joustavuutta säännösten soveltamiseen, mitä Suomikin voi pääosin tukea. Suorien tukien osalta uusissa kannoissa todetaan mm, että Suomi voi harkita erilaisia mahdollisuuksia helpottaa jäsenmaiden siirtymistä alueelliseen tasatukimalliin ja että Suomi kannattaa puheenjohtajamaan ja Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan ehdottamaa mahdollisuutta säilyttää tilatuen alueellista tai alueellista hybridimallia noudattavissa maissa olemassa olevat tukioikeudet ja päättää niiden arvon mukauttamisesta.

Sekä puheenjohtajamaa että Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta ovat ehdottaneet jäsenmaille vapaaehtoista ensimmäisistä hehtaareista myönnettävää lisätukea. Suomi voi sen hyväksyä.

Tuotantosidonnaisia tukia koskevaa kantaa on tarkennettu parlamentin kannan mukaisesti. Ujatkokirjelmässä Suomi pitää tärkeänä, että suorien tukien järjestelmä sallisi jatkossakin maksaa Suomessa tuotantosidonnaisia tukia. Suomi voi myös kannattaa Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan kantoja tuotantosidonnaisiin tukiin liittyen siten, että 15 %:n osuutta pitää voida korottaa epäedullisissa tuotanto-olosuhteissa.

Viherryttämisen osalta Suomen kantoja on tarkennettu myös jonkin verran. Ekologista alaa koskevassa kannassa todetaan, että ekologisen alan tulisi täyttää komission asettamat tavoitteet ympäristöhyötyjen saavuttamisesta. Ekologisen alan vaatimus tulee kuitenkin toteuttaa Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti siten, että viljelijöille ei aiheudu perusteettomia tulonmenetyksiä eikä pinta-alaa tarvitse poistaa tuotannosta.

Suomen mielestä ne viljelijät, joiden tuotannossa on jo muutoin erityisesti otettu huomioon

ympäristönhoito ja -suojelu, tulee oikeuttaa joustavasti viherryttämistukeen. Samasta toimenpiteestä ei kuitenkaan voisi maksaa viherryttämistukea ja ympäristökorvausta.

Suomen mielestä puheenjohtajamaan viherryttämistuen artikloihin tekemät muutosehdotukset ovat oikean suuntaisia. Ehdotuksen tulisi kuitenkin paremmin ottaa huomioon Suomen pohjoinen sijainti ja metsäisten alueiden suhde maatalousmaahan.

Suomi kannattaa sitä, että nuorten viljelijöiden ja pienten tilojen tukijärjestelmät olisivat jäsenmaille vapaaehtoisia. Suomi myös kannattaa puheenjohtajamaan ehdotusta aktiiviviljelijän määritelmästä.

Yhteistä markkinajärjestelyä koskeva asetus

Yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen osalta Suomen kannassa todetaan edelleen, että sokerin kiintiöjärjestelmää tulee jatkaa vähintään vuoteen 2020 saakka. Kantaan on lisätty, että Suomi voi alustavasti hyväksyä Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan esityksen siitä, että komissio voisi antaa tuotantokiintiöt niille, jotka ovat luopuneet kiintiöistä asetuksen 320/2006 mukaisesti.

Tuottaja- ja toimialaorganisaatioiden osalta Suomi voi hyväksyä puheenjohtajamaan ehdotuksen, jonka mukaan tuottaja- ja toimialaorganisaatioiden hyväksyminen olisi jäsenmaalle pakollista niillä sektoreilla, joilla se on pakollista nykyisen lainsäädännön mukaisesti. Muilla sektoreilla hyväksyminen olisi jäsenmaalle vapaaehtoista.

Markkinastandardien osalta Suomi pitää tuotantopaikan, etenkin maan nimen merkitsemistä maataloustuotteissa tärkeänä. Myös asetuksessa elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle (kuluttajainformaatioasetus) säädetään elintarvikkeen ja eräissä tapauksissa myös pääainesosan alkuperämaan tai lähtöpaikan ilmoittamisesta. Asetuksen edellyttämien tarkempien täytäntöönpanosääntöjen valmistelu on alkamassa. Suomi pitääkin erittäin tärkeänä, että eri säädösten määräyksistä ei tule keskenään ristiriitaisia eikä päällekkäisiä.

Maaseudun kehittämisasetus

Maaseudun kehittämisasetuksessa Suomi voi hyväksyä komission ehdotuksen epäsuotuisten alueiden aluejaosta lukuun ottamatta vaatimusta näiden alueiden hienosäädöstä. Kantaan on lisätty, että jos hienosäätö kuitenkin toteutuisi pakollisena, hienosäätöä koskevien laskelmien tekoon tulee saada joustavuutta.

Kannassa todetaan myös, että yhteisen maatalouspolitiikan politiikkatoimia on kehitettävä niin, että toteutetaan EU:n Itämeri-strategiaa ympäristön suojelemiseksi. Tarvitaan alueellisesti kohdennettuja toimenpiteitä vesistökuormituksen vähentämiseksi ja lannan käsittelystä aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi.

Metsätalouden osalta Suomi pitää tärkeänä, että metsien ekologisen ja sosiaalisen kestävyysden lisäksi myös metsien merkitys elinkeinona tunnustettaisiin ja metsätalouden kilpailukyvyn parantaminen nostettaisiin tavoitteeksi maatalouden kilpailukyvyn rinnalle, kuten nykyisessäkin asetuksessa Eurooppa-neuvoston päätelmien ja Euroopan Parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan kannan mukaisesti.

Horisontaaliasetus

Horisontaaliasetuksen kannoissa mainitaan, että Suomi kannattaa puheenjohtajavaltion ehdotusta ja Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan kantaa siitä, että rahoitusoikaisut perustuvat tukikelvottomiin määriin. Kiinteämääräisiä prosenttikorjauksia käytettäisiin vain, jos tukikelvotonta määrää ei voida määrittää tai ekstrapoloida oikaisuja. Lisäksi tahallisuuteen perustuva seuraamusjärjestelmä tulisi mahdollisuuksien mukaan poistaa tahallisuuden määrittelyyn liittyvän tulokinnanvaraisuuden takia.

Hallinnollisten seuraamusten osalta Suomi katsoo, että seuraamusten soveltamisalan päälinjaukset sekä seuraamusten raja-arvot tulee säätää perusasetuksessa ja yksityiskohdista tulee säätää täytäntöönpanosäädöksin. Nykyinen käytäntö, jossa seuraamusten soveltamista ohjataan työasiakirjoilla ja teknisillä ohjeilla, ei ole asianmukainen.

Suomi katsoo, että maaseudun kehittämistoimenpiteiden seuraamusten alarajaa tulisi nostaa nykyisestä kolmen prosentin alarajasta esimerkiksi 10 prosenttiin. Suomi pitää yhden prosentin alarajaa seuraamusten soveltamisen alarajana liian alhaisena ja ulossulkemisen, pidätyksen tai peruutuksen enintään kolmen vuoden aikaa liian pitkänä.

Suomi kannattaa puheenjohtajavaltion ehdotusta ja Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan kantaa, että tuen ennakko tulee voida maksaa maaseudun kehittämistoimenpiteiden tuensaajille sen jälkeen, kun hallinnolliset valvonnat on suoritettu. Ennakko tulee kuitenkin voida maksaa ennen 16.10. ilman komissiolta haettavaa erityislupaa.

Komissio on antanut uuden ehdotuksensa EU:n maataloustuen tuensaajien tietojen julkistamisesta. Sen osalta Suomi voi hyväksyä komission uuden ehdotuksen, mutta on valmis tutkimaan myös vaihtoehtoisia tapoja tukitietojen julkistamiseen tuensaajien yksityisyyden suojaamiseksi.

Täydentävien ehtojen osalta todetaan mm., että Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan mukaan vesipuitedirektiivi, torjunta-ainedirektiivi ja toimenpidevaatimus GAEC7 (kosteikkojen ja paljon hiiltä sisältävien maiden suojelu mukaan luettuna ensimmäistä kyntöä koskeva kielto) tulisi

poistaa täydentävien ehtojen soveltamisalasta. Lopullinen Suomen kanta vesipuitedirektiivin ja torjunta-ainedirektiivin lisäämisestä täydentäviin ehtoihin otetaan myöhemmässä vaiheessa keskustelun edetessä. Hiilirikkaiden maiden osalta Suomen kannassa on uusi muotoilu, jonka mukaan Suomi katsoo, että komission ehdotus kosteikkojen ja hiilirikkaiden maiden suojelusta on tavoitteiltaan oikea ja perusteltu. Ehdotus aiheuttaisi kuitenkin ongelmia maatilojen rationaalisen kehittämisen näkökulmasta monilla alueilla Suomessa ja merkittäviä hallinnollisia kustannuksia. Ehdotuksen takautuva soveltaminen aiheuttaisi mahdollisesti omaisuuden suojaan liittyviä perustuslaillisia ongelmia. Toisaalta raivauskiellon astuminen voimaan tulevaisuudessa voisi johtaa turvemaiden lisääntyvään raivaamiseen ennen kiellon voimaantuloa. Vastavaan tavoitteeseen tulisi pyrkiä muilla toimenpiteillä, mm. rajoittamalla tukien myöntämistä raivatuille aloille EU-säännösten sallimissa puitteissa. Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta on esittänyt toimenpidevaatimuksen poistamista täydentävistä ehdoista. Neuvoston teknisessä käsittelyssä kasvava joukko jäsenmaita (11 jäsenmaata) on kannattanut vaatimuksen poistamista täydentävistä ehdoista. Lopullinen Suomen kanta asiaan otetaan Euroopan parlamentin kannan vahvistuttua.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Uudistuksen käsittelytilanne

Valiokunta toteaa, että kesäkuussa 2012 annetun yhteisen maatalouspolitiikan uudistusta koskevan U-jatkokirjelmän antamisen jälkeen sekä Euroopan parlamentissa että neuvostossa on tapahtunut merkittävää edistystä parlamentin ja neuvoston kantojen muodostamisessa.

Uudistuspaketin käsittely jatkui neuvostossa Kypoksen puheenjohtajakaudella heinä—joulu-kuussa 2012 kompromissien hakemiseksi eri asetusehdotuksista. Nykyisen puheenjohtaja-

maan Irlannin kauden alkupuolella on käyty läpi kaikkia vielä avoinna olevia asioita, jotta neuvosto voisi muodostaa kantansa lainsäädäntöpakettiin. Irlanti pyrkii siihen, että neuvoston kanta muodostettaisiin maaliskuun maatalous- ja kalastusneuvostossa 18.—19.3.2013, jonka jälkeen viralliset trilogineuvottelut kompromissista Euroopan parlamentin ja komission kanssa voitaisiin aloittaa. Irlannin tavoitteena on saavuttaa yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksesta poliittinen yhteisymmärrys kesäkuun neuvostossa 24.—25.6.2013.

Euroopan parlamentin maatalous- ja maaseudun kehittämisvaliokunta äänesti yhteisen maatalouspolitiikan uudistuspaketista 23.—24.1.2013 pidetyssä kokouksessaan. Raportojien kannat ja poliittisten ryhmien laatimat kompromissit saivat valiokunnassa laajan tuen. Euroopan parlamentin täysistunto on äänestänyt kannastaan 11.—14.3.2013 pidetyssä kokouksessa. Myös puheenjohtajamaan kompromissiehdotukset voivat muuttua vielä ennen kun neuvosto päättää kannastaan maaliskuussa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Eurooppa-neuvosto pääsi kokouksessaan 7.—8.2.2013 ratkaisuun monivuotisista rahoituskehysistä kaudelle 2014—2020. Ratkaisu luo pohjan myös yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisen sisältökysymyksissä etenemiselle. Eurooppa-neuvosto päätti asettaa yhteisön maksusitoumukset kaudelle 2014—2020 yhteen prosenttiin jäsenvaltioiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta, eli komission alkuperäistä ehdotusta leikattiin huomattavasti. Leikkaukset kohdistuivat myös maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskevaan otsakkeeseen 2. Otsakkeen 2 kokonaistasoa leikattiin noin 4 prosenttia komission esittämästä tasosta. Otsakkeen 2 sisällä suoria tukia ja markkinatoimia leikattiin noin 2 prosenttia ja maaseudun kehittämismenoja noin 8 prosenttia.

Eurooppa-neuvosto päätti, että uuden viher-ryttämistuen osuus suorista tuista on komission ehdotuksen mukainen 30 prosenttia. Jäsenmaille annetaan kuitenkin joustavuutta viherryttämistoimien valinnassa. Ekologisen alan vaatimus tulee toteuttaa siten, että se ei edellytä pinta-alan poistamista tuotannosta ja viljelijöiden tulonmenetyksiä tulee välttää.

Maaseudun kehittämisen osalta Eurooppa-neuvosto päätti rahoituksen jäsenmaakohtaisesta jaosta ja yleisistä jakokriteereistä. Jako vahvistetaan vielä maaseudun kehittämisasetuksen liitteessä. Tietyille maille annettiin maaseudun kehittämiseen erityinen kirjekuori (mm. Suomelle 600 miljoonaa euroa kaudelle 2014—2020). Eurooppa-neuvosto asetti myös enimmäis- ja vähimmäisosarahoitusprosentit maaseudun kehittämiselle. Ratkaisun perusteella Suo-

men maaseudun kehittämisrahoitus pysyy reaalisesti lähellä nykytasoa.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että maatalouden EU-tukien kokonaistassossa ei ole tulevalla kehyskaudella 2014—2020 tapahtumassa Suomen osalta merkittäviä muutoksia nykykauteen verrattuna. Eurooppa-neuvoston 7.—8.2.2013 tekemässä ratkaisussa monivuotisista rahoituskehysistä maatalouspolitiikan I pilarin mukaiset suorat tuet Suomen osalta laskevat nykykauteen verrattuna. Maatalouspolitiikan II pilarin mukaisessa maaseudun kehittämistuessa Suomen suhteellinen osuus EU:n maaseutuvaroista kuitenkin nousee noin 2,3 prosentin tasolta 2,5 prosentin tasolle. Saa- vutettu rahoituskehysratkaisu turvaakin II pilarin kehittämistukien EU-rahoituksen nykyisen tason Suomessa. Näiden II pilarin tukien osuus on Suomessa moniin muihin EU-maihin verrattuna suurempi, ja kyseisillä tuilla on suuri merkitys suomalaisen maatalouden kokonaistulon muodostuksessa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että viime vuosina EU:n rahoittamat ja osarahoittamat tuet ovat olleet noin 1,33 miljardia euroa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtioneuvoston kannan alkuun on lisätty toteamus, jonka mukaan Suomi harkitsee uudistusta kokonaisuutena ja tekee arvionsa yksittäisten ehdotusten hyväksyttävyydestä sillä perusteella.

Yleistä

Valiokunta on lausunnossaan (MmVL 18/2011 vp — E 87/2011 vp) todennut, että yhteisen maatalouspolitiikan sisäinen tukijakauma perustuu yli 20 vuoden tuotantohistoriaan eikä se vastaa 27 erilaisen jäsenmaan muuttuvilla markkinoilla toimivan maatalouden vaatimuksiin. Tämän vuoksi hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena tulee olla, että tukijakaumaa korjataan oikeudenmukaisemmin sekä paremmin eri jäsenmaiden ja alueiden erityispiirteitä ja tuotanto-olosuhteita huomioivaan suuntaan siten, että maamme erityisolosuhteet tulevat huomioon otetuiksi. Suomen tavoitteena tulee olla EU:n ja kansallisten tukien suuntaaminen Suomen maatalouden erityistarpeet huomioon ottaen.

Valiokunta on antanut aikaisemmin asiassa myös lausuntonsa (MmVL 19/2012 vp — U 69/2011 vp ja MmVL 30/2012 vp — U 69/2011 vp). Valiokunta uudistaa aikaisemmissa lausunnoissaan esittämänsä.

Lausuntoihinsa viitaten valiokunta pitää hallitusohjelman mukaisesti tärkeänä, että edistetään kansallista mahdollisuutta varmistaa Suomen maatalouden erityistarpeiden mukaisesti maataloustuotannon monipuolisuus ja keskeisten tuotteiden tuotannolla kansallinen huoltovarmuus. Valiokunta katsoo, että uudistuksessa tulee turvata maamme eri alueille tyypillisten ja perinteisten tuotannonalojen toimintaedellytykset ottaen huomioon myös maamme ilmastolliset olosuhteet. Valiokunta pitää välttämättömänä, että uudistuksessa Suomen tavoitteena on tukitasojen säilyttäminen siten, että tuet mahdollistavat maatalouden kannattavuuden turvaamisen koko maassa.

Aikaisempien lausuntojensa mukaisesti valiokunta pitää erityisen välttämättömänä, että

- tuotantosidonnaisten tukien osuutta maamme suorista tuista lisätään nykyisestä

- Suomelle tulevaa (LFA) hehtaariohjausta määrää korotetaan

- Suomen ympäristötukiohjelmaa vastaavat toimet muodostuvat jatkossakin laajapohjaisiksi ja viljelijöitä taloudellisesti kannustaviksi

- mahdollisuus kansallisten tukien maksamiseen säilyy

- sokerintuotannon kiintiöjärjestelmä säilyy

- maidontuotannon ohjausjärjestelmä säilyy

- luomu- ja lähiruuan tuotantoa edistetään ja helpotetaan tuotteiden markkinoillepääsyä ja että

- maatalouspolitiikan yksinkertaistamisessa edetään konkreettisesti byrokratian karsimiseksi.

Aikasempaan lausuntoon viitaten valiokunta pitää myös välttämättömänä, että uudistuksen lähtökohtana on perheviljelmiin perustuvan monipuolisen maataloustuotannon jatkuminen kaikilla Euroopan alueilla. Euroopan tulee panostaa maailman yhä heikkenevän ruokaturvan paranta-

miseen. Tuotanto-olosuhteissa olevat luonnonolosuhteista johtuvat erot tulee tasata tukijärjestelmien kompensatioilla. EU tarvitsee luonnonolosuhde-eroja tasaavaa maatalouspolitiikkaa. Tämän lisäksi tarvitaan kansallisia tukia EU:n tukien rinnalle. Samalla valiokunta painottaa huoltovarmuuskysymystä eli sitä, että jokaisella valtiolla on oikeus ja velvollisuus huolehtia kansalaistensa elintarvikkeiden saatavuudesta.

Valiokunta korostaa sitä, että uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvalla vihreällä taloudella on tulevaisuudessa erittäin keskeinen asema talouden yleisen kehityksen kannalta ja myös talouden elvyttämisen kannalta, niin Suomessa kuin EU:ssa. Tarvitsemansa raaka-aineet maamme elintarviketeollisuus hankkii pääosin kotimaiselta maa- ja puutarhataloudelta. Kuljetuskustannusten takia merkittävä osa elintarviketeollisuudestamme on myös riippuvainen kotimaisesta raaka-aineesta. Elintarviketeollisuus on sekä tuotannon bruttoarvolla että arvonlisäyksellä mitattuna Suomen viidenneksi suurin teollisuudenala.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta pitää erittäin keskeisenä yksinkertaistamis ehdotusten huomioon ottamista. Siten yksinkertaistamisesta tulee käydä konkreettisia jatkokeskusteluja esimerkiksi yhtenäisestä ja nykyistä suuremmasta mittaustoleranssista sekä satunnaistotannon tulosten vaikutuksesta valvonnan lisäykseen ja vähentämiseen sekä vihertämistuen täydentäviä ehtoja vastaavasta valvontamäärästä. Näistä asioista tulee säätää perusasetuksessa.

Valiokunta toteaa, että toimeenpanon näkökulmasta nyt kyseessä olevan uudistuksen toteuttamisen on arvioitu vaativan huomattavan suurta työpanosta. Työmäärän kasvun on arvioitu olevan osin pysyvää. Uudistusehdotusten monilukisuus ja -mutkaisuus sekä äärimmäinen yksityiskohtaisuus erilaisine poikkeamiskäytäntöineen, ns. joustavuus, johtavat lisääntyvään tulkinnanvaraisuuteen sekä tarkennus- ja valvontatarpeeseen ja vievät politiikkaa kokonaisuutena entistäkin vaikeaselkoisempaan ja sekavampaan suuntaan. Valiokunta pitää välttämättömänä, myös taloudellisista syistä, että niin yhteisen maatalouspolitiikan kuin maaseudun ke-

hittämispolitiikan yksinkertaistamistyössä edetään konkreettisesti (mm. maatalouden tuotantosidonnaisia tukia lisäämällä) byrokratian karsimiseksi. Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että EU:n hallintoprosesseja kehitetään ja kevennetään säästöjen aikaansaamiseksi.

Viitaten edellä todettuun valiokunta toteaa, että Eurooppa-neuvoston kokouksessa 7.—8.2.2013 rahoituskysymykset ja komission esityksen käsittelyssä monet esityksen yksityiskohdat ovat sinänsä edenneet Suomen kannalta myönteiseen suuntaan.

Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että neuvottelut Etelä-Suomeen eli A- ja B-tukialueelle maksettavan kansallisen 141-tuen jatkosta käydään samanaikaisesti EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen kanssa. Sopimusta on jatkettava sellaisenaan ainakin siihen saakka, kunnes uusi neuvottelutulos on saatettu voimaan. Valiokunta toteaa, että EU-tukien tasossa tai muodossa tapahtuvat muutokset voivat heijastua Suomen kansallisiin tukiin (liittymissopimuksen artikkelit 141 ja 142). Suomen kansallisten tukien jatko ajoittuu vuoden 2013/2014 vaihteeseen. Nykyinen 141-päätös on voimassa vuoden 2013 loppuun saakka- ja 142-tuen maksuvaltuutusta tarkastellaan vuonna 2014.

Suoria tukia koskeva asetus

A. Yleistä

Valiokunta katsoo, että jäsenmaille tulee antaa laaja päätösvalta myönnettäessä tukioikeuksia kansallisesta varannosta. Erityistilanteissa tukioikeuksia tulee aina voida myöntää.

Aktiiviviljelijän määritelmän (artikla 9) osalta puheenjohtajamaa on ehdottanut kompromissiehdotuksessaan poistettavaksi komission asetusehdotuksesta sen, että suoria tukia ei myönnettä, jos viljelijän vuotuiset suorat tuet ovat vähemmän kuin 5 prosenttia hänen muun kuin maataloustoiminnan kokonaistuloistaan edellisena verovuonna. Näin ollen ehdoksi jäisi se, että suoria tukia ei myönnettäisi, jos viljelijän maatalousmaa on pääasiassa maita, jotka ovat luontaisesti laiduntamiseen tai viljelyyn sopi-

vassa kunnossa eikä näillä aloilla noudateta jäsenmaan määrittämiä maan hoidon vähimmäisvaatimuksia. Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta pitää puheenjohtajamaan ehdotusta oikean suuntaisena. Valiokunta toteaa, että aktiiviviljelijän käsite on sinällään hyvä ja hyväksyttävä, mutta moni viljelijä on pakotettu monipuolistamaan yritystoimintaansa tai työskentelemään myös tilan ulkopuolella toimeentulonsa turvaamiseksi. Itä- ja Pohjois-Suomessa tilan ulkopuolisia työtilaisuuksia on rajoitetusti. Aktiiviviljelijän asemaa on heikentänyt se, että tuet ovat pääomittuneet pellon hintaan. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä yleisenä huomiona sitä, että aktiiviviljelijän tarkempi määrittely maataloustoiminnan perusteella tulee jättää kansallisten viranomaisten toimivaltaan, jotta maatalouden erityispiirteet eri puolilla yhteisöä voidaan ottaa huomioon. Samasta syystä myös pienten tilojen tukijärjestelmän soveltamisen tulee olla kansallisesti päätettävissä.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen portaattaisesta tilakohtaisen tuen enimmäismäärästä. Kauden 2014—2020 rahoituskehysistä koskevissa päätelmissään Eurooppa-neuvosto päätti, että portaattaisen tilakohtaisen suoran tuen enimmäismäärän soveltaminen on jäsenmaille vapaaehtoista.

Valiokunta toteaa, että Suomi saa nykyisin maksaa 10 prosenttia EU:n suorista tuista tuotantoon sidottuina. Valiokunta korostaa sitä, että tuotantosidonnaisen tuen merkitys on Suomessa erittäin suuri erityisesti kotimaisen naudanlihan tuotannossa. Valiokunta pitää välttämättömänä Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan ehdotusta, jonka mukaan tuotantoon sidottu tuki voisi olla 15 prosenttia (eräin edellytyksin jopa sen yli). Emolehmäpalkkioiden irrottaminen tuotannosta katkaisisi emolehmien määrän kasvun maassamme, mikä nopeuttaisi naudanlihan tuotannon vähenemistä. Tuotantosidonnainen lypsylehmäpalkkio on tärkeä myös AB-tukialueen maidontuotannolle, joka on naudanlihan tuotannon tavoin ollut pitkään laskusuunnassa. Valiokunta toteaa,kin,

että maamme tuotantosidonnaisten tukien osuutta tulee kasvattaa jatkoneuvotteluissa.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että nuorten viljelijöiden tukijärjestelmän soveltaminen tulee olla vapaaehtoista ja että nuorten viljelijöiden tukea tulee voida maksaa kaikkien nuoren viljelijän aktivoimien tukioikeuksien perusteella.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta kannattaa ehdotusta jäsenmaille, mukaan lukien Suomi, vapaaehtoisesta ensimmäisistä hehtaareista myönnettävästä lisätuesta.

Valiokunta pitää tarpeellisenä komission ehdotusta tilakohtaisen tuen enimmäismäärästä. Kauden 2014—2020 rahoituskehysä koskevissa päätelmissään Eurooppa-neuvosto päätti, että portaittainen tilakohtaisen suoran tuen enimmäismäärän soveltaminen on jäsenmaille vapaaehtoista.

B. Viherryttäminen

Valiokunta uudistaa lausunnoissaan (MmVL 18/2011 vp — E 87/2011 vp ja MmVL 19/2012 vp — U 69/2011 vp) viherryttämisestä esittämänsä.

Valiokunta toteaa, että toteutuessaan tämä ehdotus sitoisi merkittävän osan suorasta tuesta. Vuosien 2014—2020 rahoituskehysä koskevissa päätelmissään Eurooppa-neuvosto päätti edellä todetun mukaisesti, että viherryttämistuen osuus suorista tuista on 30 prosenttia. Eurooppa-neuvosto päätti kuitenkin myös, että jäsenmaille annetaan joustavuutta viherryttämistuen soveltamiseen. Lisäksi päätelmissä todetaan, että ekologisen alan vaatimus tulee toteuttaa siten, että se ei edellytä pinta-alan poistamista tuotannosta ja että vältetään perusteettomat tulonmenetykset viljelijöille.

Maamme tuotannon kannalta ongelmalliset (ottaen huomioon maamme tuotannon rakenne ja peltolohkojen pirstaleisuus) ehdotukset viherryttämisestä koskevat viljelyn monipuolistamisesta, pysyvää nurmea ja ekologista alaa. Viherryttäminen ei saa luoda pelkästään lisäbyrokratiaa, jonka ympäristönsuojelulliset vaikutukset jäävät vähäisiksi. Viherryttämisen suurimmat huolet liittyvät säännösten monimutkaistumiseen,

lisääntyviin viljelykustannuksiin sekä valvontatarpeen lisääntymiseen. Lisäbyrokratian estämisen ohella tärkeää on myös, että tuotannonrajoitteita asetettaessa maailman ruokahuollon yhä paheneva tilanne otetaan huomioon, mitä on jo korostettu edellä. Valiokunta toteaa, että komission ehdotuksen mukaisen maataloustukien viherryttämisen myönteiset vaikutukset voivat jäädä Suomessa joka tapauksessa kokonaisuutena pieniksi, sillä Suomessa on jo olemassa kattava ja melko laaja ympäristötukiohjelma. Valiokunta pitääkin välttämättömänä, että nyt ehdotetut ja Suomessa jo sovellettavat toimenpiteet voidaan yhteensovittaa mahdollisimman hyvin.

Valiokunta kiinnittää toisaalta huomiota siihen, että suomalaisen maatalouden suhteellinen kilpailukyky voi jopa jossain määrin parantua yhteisen maatalouspolitiikan viherryttämisen myötä, kun maataloustuottajat myös muualla EU:ssa joutuvat sitoutumaan maatalouden ympäristökuormitusta vähentäviin toimenpiteisiin. Tuolloin viherryttämisehdot toimisivat tuotannon rajoitteina lähinnä EU:n suotuisimmilla, tehotuotantoa harjoittavilla alueilla, joissa lisäviherryttämiseen on todellista tarvetta. Kyseisillä alueilla Suomen ympäristötukiohjelmaa vastaavat toimet olisi pitänyt toteuttaa jo aikaisemmin.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta pitää välttämättömänä, että komission esittämää viherryttämistoimia tulee yksinkertaistaa seuraavasti:

- viljelyn monipuolistamisvaatimuksessa ehtona LFA-alueella on kahden kasvin viljely komission esittämän kolmen kasvin vaatimuksen sijaan.

- tilan pinta-alan alaraja toimenpiteelle tulee olla kolmea hehtaaria korkeampi, esimerkiksi 15 ha.

- ekologisen alan tulee täyttää komission asettamat tavoitteet ympäristöhyötyjen saavuttamisesta. Ekologisen alan vaatimus tulee kuitenkin toteuttaa Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti siten, että viljelijöille ei aiheudu perusteettomia tulonmenetyksiä eikä pinta-alaa tarvitse poistaa tuotannosta. Ekologisen alan vaatimuksen ei tule aiheuttaa merkittävästi lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, jotka syn-

tyvät mm. pinta-alojen digitointivaatimuksista ja valvonnasta. Hallinnollisen taakan minimoimisen ja ympäristöhyötyjen saavuttamisen näkökulmasta ekologiseksi alaksi tulisi lukea esimerkiksi ne kesannot ja suojakaistat, jotka sijaitsevat tukikelpoisella peltoalalla. Ekologisen alan vaatimuksen toteuttamiselle tulee asettaa vastaava vähimmäispinta-alaraja kuin viljelyn monipuolistamisvaatimuksessa:

- viljelyn monipuolistamisvaatimuksesta ja ekologisen alan vaatimuksesta tulee vapauttaa ne tilat, joiden peltopinta-alasta huomattava osa (vähintään 70 prosenttia) on nurmella, viherkesannolla ja/tai pysyvillä kasveilla, kuten marjapensailla tai hedelmäpuilla.

- pysyvän nurmen vaatimus tulee toteuttaa kansallisella tai alueellisella tasolla lohkotason sijaan.

- ne viljelijät, joiden tuotannossa on jo muutoin erityisesti otettu huomioon ympäristöhoito ja -suojaus, tulee oikeuttaa joustavasti viherryttämistukeen.

Valiokunta toteaa, että koska kasvin määritelmä on viherryttämisen näkökulmasta keskeinen asia, se tulee antaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen tasolla. Määritelmän tulee olla yksityiskohtainen, ja eri kasvilajit sekä niiden syys- ja kevätkylvöiset muodot tulee luokitella erillisiksi kasveiksi.

Valiokunta katsoo, että ehdotuksen tulee paremmin ottaa huomioon Suomen pohjoinen sijainti ja metsäisten alueiden suhde maatalousmaahan. Maamme kokonaispinta-alasta peltojen osuus on vähemmän kuin 10 prosenttia. Ne tilat, joiden peltopinta-alasta huomattava osa (vähintään 70 prosenttia) on nurmella, viherkesannolla ja/tai pysyvillä kasveilla, tulee vapauttaa viljelyn monipuolistamisvaatimuksesta ja ekologisen alan vaatimuksesta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että komission mukaan ekologiset alat on digitoitava ennen tukioikeuksien myöntöä ja viherryttämistuen maksua, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia. Digitoinnin tarjouskilpailussa on otettava huomioon rajallinen digitointiaika arvioidulle noin 100 000 uudelle lisädigitoinnille. Ekologisten alojen digitointiin tarvitaan siten lisärahoitusta

noin 1 000 000 euroa. Todellinen digitoitava ala saattaa lopulta kuitenkin pienentyä, jos esim. ympäristökorvausten vastaavuus viherryttämisessä hyväksytään, mutta sitä, mikä vaikutus tarjouksissa on varautumisella suurempaan digitointimäärään, jota ei sitouduta varmasti tilaamaan, on vaikea ennakoida.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan kannat viherryttämisestä ovat monelta osin järjestelmää keventäviä. Ne tilat, joiden peltopinta-alasta huomattava osa on nurmella, on kannan mukaan vapautettava viljelyn monipuolistamisvaatimuksesta ja ekologisen alan vaatimuksesta kokonaan. Sanotun valiokunnan pysyvän nurmen ja laitumen säilyttämistä koskeva kanta on myös selkeämpi kuin puheenjohtajamaan ehdotus. Siten jäsenmaa voisi muun muassa soveltaa velvoitetta kansallisella, alueellisella tai osa-alueitasolla. Tiloilla, jotka sijaitsevat 62. leveyspiirin pohjoispuolella, kahden kasvin viljely täyttäisi monipuolistamisen ehdot. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että tilatasolla pysyvän nurmen ja laitumen säilyttämistä koskevaa vaatimusta ei tule soveltaa, sillä sen toteuttaminen voi olla mahdollista alueilla, joilla on suurpetoja.

Valiokunta toteaa, että viherryttämisehtojen joustamaton soveltaminen johtaa kustannusten nousuun tiloilla, joilla on haettu kustannussäästöjä työtä jakamalla ja erikoistumalla. Uusien ehtojen täyttäminen voi aiheuttaa vaikeuksia ja lisäkustannuksia myös viljelysmaan saatavuuden takia, mikä hidastaa rakennekehitystä. Taloudelliset vaikutukset muodostuisivat suurimmiksi kotieläintiloilla, joilla maan käyttöä ohjaa rehu- ja lannanlevitysalan tarve. Erityisesti suurilla sika- ja siipikarjatiljoilla, joilla pelto käytetään lähes kokonaan 1—2 rehukasvin viljelyyn, viherryttämisehdot lisäävät kustannuksia. Lisäksi alueilla, joilla on runsaasti eläimiä suhteessa peltoalaan, lisämaata ei ole mahdollista saada vuokralle kohtuullaisyydeltä muuten kuin korkeaan hintaan. Viherryttäminen tuokin todennäköisesti karjatiljoille paineen hankkia lisämaata eläintiheillä alueilla. Sen vuoksi valiokunta pitää erittäin tarpeellisena, että edistetään aktiivi-

tilojen mahdollisuuksia hankkia lisämaata. Toisin kuin joissakin muissa EU-maissa, Suomessa peltoala ei sisällä pellon reuna-alueita, mikä vaikeuttaa viherryttämisehtojen täyttämistä.

Alueellisesti viherryttämiseen liittyvä komission ehdotuksen mukainen kolmen kasvin viljelykiertovaatimus aiheuttaa suurimpia haasteita Kainuun ja Lapin ELY-keskusten alueiden viljailijoille (vuonna 2011 yhteensä 115 tilaa) sekä Pohjois-Pohjanmaan epäsuotuisimpien osien viljailijoille. Monilla näistä tiloista jo kahdenkin viljakasvin (ohra ja kaura) viljeleminen muodostuu suureksi haasteeksi. Lohkon kasvuolosuhteiden merkitys korostuu vehnän ja öljykasvien viljelyssä pohjoista kohti mentäessä, mistä syystä niillä alueilla, joilla toimitaan näiden viljelykasvien menestymisen pohjoisrajoilla, tarvitaan monivuotista tasausjaksoa, jolloin näitä kasveja voidaan paremmin viljellä niille parhaiten sopivilla lohkoilla.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että toisaalta maatalouspolitiikan viherryttämisen voidaan arvioida parantavan luomutuotannon suhteellista asemaa suhteessa intensiivisesti viljeltyihin tavanomaisiin tiloihin. Luonnonmukaisessa viljelyssä (Luomu) olevat tilat täyttäisivät komission esityksen mukaan automaattisesti viherryttämisen ehdot. Vuonna 2010 Suomen kaikista maataloista noin 6 prosenttia oli luomutiloja. Luomutilojen osuus kaikista alueen tiloista on suurin Ahvenanmaan, Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakunnissa. Vuonna 2010 luonnonmukaisesti viljellyn maatalousmaan osuus Suomen noin 2,3 miljoonan hehtaarin maatalousmaan määrästä oli 7,5 prosenttia eli noin 170 000 hehtaaria.

Valiokunta edellyttää, että viherryttämistukea koskevien mahdollisten viljelijäkohtaisten sanktioiden, jotka seuraavat tukikelpoisuusehtojen noudattamatta jättämisestä, tulee koskea vain viherryttämistukea, ei muita yhteisen maatalouspolitiikan mukaisia tukimuotoja, sillä niitä koskevat omat erilliset tukikelpoisuusehtonsa.

Yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus

Valiokunta toteaa, että markkinatoimenpiteet sokerin kiintiöjärjestelmän lakkauttamista lu-

kuun ottamatta säilyisivät pääsääntöisesti käytössä. Valiokunta painottaa sitä, että sokerituotannon kiintiöjärjestelmän mahdollinen lakkauttaminen vaarantaa Suomen sokerintuotannon jatkuvuuden ja keskittää tuotannon EU:n parhaille tuotantoalueille. Valiokunta pitääkin erittäin tärkeänä kiintiöiden säilyttämistä. EU:n sokerin ja tärkkelysperunan tuotantokiintiöt ja kansallinen tuki ovat turvanneet suomalaisen sokerin ja perunatärkkelyksen tuotannon jatkumisen. Tuotannon jatkuminen näillä aloilla, mikä on välttämätöntä maamme huoltovarmuuden kannalta, tulee turvata myös vireillä olevassa maatalousuudistuksessa.

Valiokunta on jo aikaisemmissa lausunnoissaan kiinnittänyt huomiota siihen, että sokerikiintiöiden poistuminen johtaa EU:n perinteisen oman varan, sokerimaksujen, poistumiseen vuodesta 2015 lukien. Vastaava rahamäärä (n. 123 miljoonaa euroa/vuosi) tulee kerätä EU:n budjettiin normaalin jäsenmaksun kautta. Suomen osuus sokerimaksusta on ollut huomattavasti jäsenmaksuamme pienempi, joten muutos lisää Suomen maksuja EU:lle.

Valiokunta toteaa, että maitokiintiöjärjestelmän poistuminen luo epävarmuutta maitomarkkinoille. Maitokiintiöjärjestelmä oli maamme liittyessä EU:hun keskeinen tekijä turvattaessa maamme kansallista maataloustuotantoa. Maidontuotannossa ohjausjärjestelmä tuleekin säilyttää. Lisäksi maamme maidontuotannon toimintaedellytykset tulee turvata esim. alalle suunnattujen erityistukien muodossa. Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta on ehdottanut maidontuotannolle luotavaksi uuden tarjonnanhallintamenettelyn markkinahäiriöiden varalle sen jälkeen, kun kiintiöt poistuvat vuonna 2015. Komissio voisi päättää kolmen kuukauden mittaisesta ja mahdollisesti senkin jälkeen jatkettavasta tuesta niille maidontuottajille, jotka leikkaavat tuotantoaan vapaaehtoisesti, ja vastaavasti tuotantoaan lisänneille voitaisiin määrätä sakko. Valiokunta korostaa sitä, että maitomarkkinoille tarvitaan uusia markkinahallintamenettelyitä kiintiöiden poistumisen jälkeen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että markkinatoimenpiteiden tehokas ja nopea soveltaminen varmistetaan. Jatkossakin vientitukea on voitava myöntää esim. kauralle. Lisäksi yksityisen varastoinnin tukien maksamisen mahdollisuus on tärkeä erityisesti meijeri- ja lihatuotteita ajatellen.

Komissio on korostanut alkutuotannon aseman vahvistamista elintarvikeketjussa. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että alkutuotannon asemaa elintarvikeketjussa parannetaan edistämällä niin luomu- kuin lähiruokaa samoin kuin tuotteiden pääsyä jakeluun ja kauppaan, puuttamalla lainsäädännöllisesti kaupan määräävään rooliin. Monipuolista ja toimivaa kilpailutilannetta päivittäistavarakaupassa tulee edistää. Tavoitteena tulee olla markkinoiden nykyistä tasapainoisempi toiminta alkutuotannon kannalta. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että tuottaja- ja toimialajärjestelmää kehitetään, alkuperämerkintöjä lisätään ja lähiruoan tuotantomahdollisuuksia edistetään. Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen tuottaja- ja toimialaorganisaatiojärjestelmän kehittämisestä.

Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta on ehdottanut myös, että luodaan uusi elintarvikkeiden hintaseurantaväline, joka kattaisi koko elintarvikeketjun. Hintaseurannassa kerättäisiin tietoja hintojen kehityssuunnauksista ja mahdollisuuksien mukaan myös voittomarginaalien kehityssuunnauksista kaikilla elintarvikeketjun tasoilla unionissa ja jäsenvaltioissa ja kaikilla maatalousaloilta ja maatalouselintarvikealoilta, erityisesti hedelmien ja vihannesten, maidon ja maitotuotteiden sekä lihan aloilta. Valiokunta pitää ehdotusta hyvänä.

Valiokunta pitää tuotantopaikan, etenkin maan nimen, merkitsemistä maataloustuotteissa välttämättömänä. Valtioneuvoston kannasta käy kuitenkin ilmi, että myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle (EU) N:o 1169/2011 (kuluttajainformaatioasetus) säädetään elintarvikkeen ja eräissä tapauksissa myös pääainesosan alkuperämaan tai lähtöpaikan ilmoittamisesta.

Asetuksen edellyttämien tarkempien täytäntöönpanosääntöjen valmistelu on alkamassa. Valiokunta kiirehtii sääntöjen toteuttamista ja pitää tärkeänä, että edelläkävijämaiden ponnistuksia asiassa tuetaan. Erittäin tärkeää onkin, että eri säädösten määräyksistä ei tule keskenään ristiriitaisia eikä päällekkäisiä.

Maaseudun kehittämisasetus

Valiokunta pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti myönteisenä sitä, että asetus mahdollistaa laajan toimenpidevalikoiman mm. koulutuksen ja tiedonvälityksen tukemisen, neuvonnan, maatalous- ja ympäristöinvestoinnit, korvaukset epäsuotuisille alueille, ympäristökorvaukset, luonnonmukaisen tuotannon tuet, eläinten hyvinvoinnin edistämisen, sekä yritys- ja hanke-tuet.

Ehdotukseen sisältyvä mahdollisuus epäsuotuisien alueiden tukitason nostamiseen nykyisestä on hyvä. Valiokunta korostaa sitä, että korvauksen hehtaarikohtaista määrää tulee korottaa siten, että se ottaa nykyistä paremmin huomioon maamme erityisolosuhteet. Valiokunta katsoo valtioneuvoston kannan mukaisesti, että vaatimusta näiden alueiden hienosäädöstä (tukikehittämisen tarkistamista, jos epäsuotuisuus olisi voitettu esim. investointien avulla) ei tule soveltaa silloin, kun epäsuotuisuus on määritelty kasvukauden pituuden tai lämpötilasumman perusteella. Jos hienosäätö kuitenkin toteutuu pakollisena, hienosäätöä koskevien laskelmien tekoon tulee ainakin saada joustavuutta.

Edellä on todettu, että Eurooppa-neuvostossa saavutettu rahoituskehysratkaisu turvaisi II pilarin kehittämistukien EU-rahoituksen nykyisen tason Suomessa. Valiokunta tuo voimakkaasti esiin, että jakokriteerien mahdollinen muuttuminen II pilarin tuissa voi merkitä Suomen tukiosuuden pienenemistä. Tavoitteena tulee olla maamme tukien korottaminen EU:n rahoituksella. Jakokriteerien muuttuminen lisäisi painetta Suomen EU-osarahoitteisten maaseudun kehittämistukien, kuten ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen (LFA), kansallisten, kehysvaikutteisten rahoitusosuuksien kasvattamiseen, mikäli nykyinen rahoituksen taso halutaan säi-

lyttää. Jo nykyisellään kansallisen osarahoituksen osuus on maassamme merkittävä. Osarahoituksen salliminen jatkossakin on tärkeää.

Yhteisen maatalouspolitiikan toimia on kehitettävä EU:n Itämeri-strategian ympäristösuojelutavoitteiden toteuttamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan kuuluvan maatalouden ympäristöohjelma on jatkossakin laajapohjainen ja viljelijöitä taloudellisesti kannustava. Ympäristöohjelman kautta toteutettavien toimenpiteiden on oltava tilatasolla hyvin ja kustannustehokkaasti toteutettavissa.

Komission ehdotuksessa luonnonmukainen tuotanto on erotettu ympäristötuesta omaksi toimenpiteekseen. Valiokunta toteaa, että tämä lisää byrokratiaa, sillä rahoitussuunnittelu ja seuranta tulee tehdä tältä osin omana toimenpiteenään. Ehdotuksen mukaan luomutuotannosta sopimuksen tehnyt tila ei voisi saada ympäristötukea. Näin se ei voisi saada ympäristökorvausta esimerkiksi perustaessaan kosteikon tai suojavyöhykkeen tai hoitaessaan perinnebiotooppeja. Luomutilojen tulee saada jatkossakin ympäristökorvausta esimerkiksi perustaessaan kosteikon tai suojavyöhykkeen tai hoitaessaan perinnebiotooppeja. Valiokunta katsookin, että luonnonmukaisen tuotannon säilymiseksi maassamme ja sen kehittämiseksi on välttämätöntä, että kyseiselle tuotannolle voidaan maksaa ympäristötukea. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että erityisesti maamme luonnonmukaisen kotieläintuotannon ongelmana on luonnonmukaisesti tuotetun valkuaisen vaje, mikä johtuu pohjoisista luonnonolosuhteistamme. Luonnonmukaisessa tuotannossa edellytetään käytettäväksi luonnonmukaisesti tuotettuja rehuja. Luonnonmukaisesti tuotetun valkuaisen tuotantoon on voitava kannustaa tukitoimenpiteillä. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valkuaisrehumavaraisuus maamme kotieläintuotannossa on muiltakin osin hyvin alhainen ja riippuvuus tuontirehusta erittäin suuri.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että rakennerahastoille yleisasetuksen artiklassa 140 esitetty valvonnan suhteellisuusperiaate tulee ottaa myös maaseuturahaston osalta käyttöön vastaa-

vissa toimissa. Asetusehdotuksen valmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota yksinkertaistamiseen niin ohjelman laadinnan kuin sen toimeenpanon osalta, ohjelmien nopeaan hyväksymismekanismiin sekä hallinnollisen taakan vähentämiseen.

Valiokunta toteaa, että uudistuksessa maatalouden riskienhallinta tulee saamaan entistä enemmän painoarvoa. Jäsenmaille vapaaehtoisina välineinä osana maaseudun kehittämisasetusta on tuki satovakuutuksille ja erityinen tulojentasausväline. Suomessa nykyinen satovahinkojärjestelmä loppuu viimeistään vuonna 2015. Indeksien salliminen korvauksien määrittämisessä laajentaa mahdollisuuksia erilaisten vakuutus tuotteiden kehittämisessä myös Suomessa.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksestä on käynyt ilmi, että kuluvalle ohjelmakaudella koko yhteisön alueella maaseuturahastosta rahoitetaan metsiin liittyviä toimia kahdeksalla miljardilla eurolla eli 9 prosentilla koko rahoituksesta. Komission maaseutuasetusehdotuksen päätavoitteisiin ei ole sisällytetty metsätalouden kilpailukyvyyn edistämistä. Asetusteksti korostaa metsien ekologista merkitystä.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että metsien merkitys elinkeinona tunnustetaan ja metsätalouden kilpailukyvyyn parantaminen nostetaan tavoitteeksi maatalouden kilpailukyvyyn rinnalle, kuten nykyisessäkin asetuksessa Eurooppa-neuvoston päätelmien ja Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan kannan mukaisesti. Metsätaloutta tuetaan Suomessa kansallisella rahoituksella. Kestävän metsätalouden rahoituslain alaiset tuet hyväksytetään komissiolla, ja niiden täytyy olla maa- ja metsätaloussektoria koskevien valtiontuen suuntaviivojen mukaisia. Suuntaviivat ovat noudattaneet maaseutuasetuksen tavoitteita.

Valiokunta kiinnittää valtioneuvoston kannan mukaisesti huomiota siihen, että jos komission maaseutuasetusehdotus säilyy nyky muodossaan metsätalouselinkeinon edistämisen osalta, on mahdollista, että kansallisten metsätaloustukien hyväksyttäminen vaikeutuu. Metsäelinkeinoon tukeminen uusiutuvan raaka-aineen tuottajana on hyvin linjassa uutta maaseu-

dun kehittämispolitiikkaakin ohjaavan Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden kanssa. Mikäli maaseutuasetus ei tunnusta metsätalouselinkeinon tärkeyttä, saattaa sillä olla heijastevaikutuksia yhteisön muihin politiikkoihin. Tämän vuoksi metsätalouselinkeinon edistäminen ja siihen liittyvät konkreettiset toimenpiteet on valtioneuvoston kannan mukaisesti sisällytettävä selkeästi asetukseen. Valiokunta edellyttää kuitenkin, ettei metsätaloustoimenpiteiden sisällyttäminen asetukseen saa muuttaa toimivaltasuhteita metsäasioissa komission ja jäsenmaiden välillä. Varsinaiset päätökset metsäasioissa tulee edelleen tehdä kansallisella tasolla. Valiokunta vastustaa julkisten metsien lisäämistä maaseutuasetuksen tuensaajien joukkoon laajemmin kuin nykyisin voimassa oleva asetus mahdollistaa. Puheenjohtajamaan ehdotuksessa tuen saajiin (ympäristösitoumukset) on lisätty julkiset metsien hallintaoikeuksien haltijat ja tuensaajista poistettu kunnat.

Valiokunta toteaa, että se on antanut koheesiopolitiikan asetuspaketista aikaisemmin lausunnot (MmVL 19/2011 vp — E 85/2011 vp ja MmVL 7/2012 vp — U 72/2011 vp). Asetuspaketin ehdotukset koskevat muun ohella maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan aluekehitysrahastoa. Valiokunta uudistaa kyseisissä lausunnoissaan esittämänsä kannanotot. Valiokunta korostaa tässä yhteydessä erityisesti sitä, että myös pienimuotoista maaseudun yrittäjätoimintaa tulee tukea.

Horisontaaliasetus

Valiokunta pitää myönteisenä ehdotuksia, jotka yksinkertaistavat valvonnan sääntöjä ja edistävät mahdollisimman oikeudenmukaisen ja ymmärrettävän tukijärjestelmän toteuttamista ja vastaavaa valvontaa tilatasolla. Yksinkertaistamistyötä on kuitenkin jatkettava ehdotusten jatkokeskittelyssä. Valiokunta vaatii myös, että uudistuksen yhteydessä viljelijöiden oikeusturvaa parannetaan valvontaa ja hallintoprosesseja yksinkertaistamalla ja selkeyttämällä. Virheistä johtuvat sanktiot eivät saa olla jatkossa kohtuuttomia.

Valiokunta katsoo, että kattava neuvonta on tärkeä väline maatalouden kilpailukyyn ja kestävyyden edistämiseksi. Jäsenvaltioiden tulee kuitenkin itse voida päättää ne elementit, jotka otetaan käyttöön täydentävien ehtojen, viherryttämisen sekä ympäristökorvauksiin liittyvän neuvonnan lisäksi. Siten ehdotukset neuvonnan pakollisesta laajentamisesta eivät ole kannatettavia, vaan tilaneuvonnan tulee perustua jäsenvaltion määrittämiin asioihin.

Valiokunta on lausunnossaan (MmVL 18/2011 vp — E 87/2011 vp) todennut, että valiokunta vastustaa horisontaaliasetusehdotuksen ehdotuksia jäsenvaltioille määrättävistä seuraamuksista ja ehdotettua jäsenvaltioiden lisättyä vastuuta mahdollisista tahattomistakin tulkintavirheistä. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä, että tarkastuksia tulee yksinkertaistaa. Valvontojen määrää tulee vähentää, jos valvonta toimii hyvin ja virheiden määrät ovat hyväksyttävällä tasolla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tukien valvontaa kohdennetaan riskipainotteisesti eri maiden, alueiden ja eri tuotantomuotojen välillä. Pienten rikkeiden seurannan sijaan tulee valvonnassa omaksua uusia yksinkertaisempia järjestelmiä. Peltoalaperusteisissa tuissa kasvupinta-alaa koskevat tarkastukset eivät saa vaihdella sattumanvaraisesti käytettävästä digitaalisesta kartta-aineistosta riippuen. Valiokunta katsoo myös, että nykyisenkaltaisesta jäsenvaltioihin kohdistettavasta kiinteämääräisestä rahoitusoikaisumenetelmästä tulee luopua. Rahoitusoikaisujen tulee aina perustua tarkkaan arvioon rahastoille aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

Valiokunta on jo aikaisemmin kiinnittänyt huomiota siihen, että Suomen kaltaisessa pohjoisessa jäsenvaltiossa ongelmia aiheuttaa ehdotettu horisontaalinen lähestymistapa I ja II pilarin tukien maksatusaikoihin. Olosuhteidemme takia valvontoja ei voida käynnistää samassa aikataulussa kuin eteläisemmissä jäsenvaltioissa. Näin ollen valvontoja ei saada päätökseen myöskään samalla aikataululla. Myös pohjoisilla jäsenvaltioilla tulee olla mahdollisuus maksaa viljelijöille ennakoita. Ennakoiden maksuehdot tulee määritellä nykyistä ehdotusta merkittävästi jous-

tavammin. Ennakot on voitava maksaa kaikille tiloille sen jälkeen, kun hallinnolliset tarkastukset on tehty. Valvontojen tekeminen keskieu-rooppalaisella aikataululla on mahdotonta Suomessa pitkien etäisyyksien ja rikkonaisten pelto- maiden sekä tilarakenteen vuoksi.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että vaikka valvontaa tulee vähentää, mikä mahdollistaa myös ennakoiden maksamisen, valvonnan kokonaismäärän vähentämisen ei tule tapahtua valvontaotantaan valittujen tuen hakijoiden valvontataakkaa kasvattamalla. Lisäksi todentamisviranomaisen uusintavalvontojen määrän tulee kiinteiden määrien sijaan vastata paremmin valvonnan todellista tarvetta.

Valiokunta toteaa, että horisontaaliasetuksen 29 artiklan periaatetta maaseuturahastosta maksettavista päällekkäisistä tuista on syytä tarkentaa. Artiklasta tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, että kysymys on päällekkäisten samasta asiasta maksettavien tukien kiellosta.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että seuraamusten soveltamisalan päälinjaukset sekä seuraamusten raja-arvot tulee säätää perusasetuksessa ja yksityiskohdista tulee säätää täytäntöönpanosäädöksin. Nykyinen käytäntö, jossa seuraamusten soveltamista ohjataan työasiakirjoilla ja teknisillä ohjeilla, ei ole asianmukainen. Sen sijaan säännösten soveltamisesta tulee saada laskuesimerkkejä oikean soveltamisen maksimoimiseksi. Hallinnolliset seuraamukset eivät saa olla kohtuuttomia, nykyisin voimassa olevia säännöksiä ankarampia, ja niissä tulee ottaa huomioon tukijärjestelmän tai ohjelman monimutkaisuus. Seuraamuksissa tulee ottaa huomioon myös suhteellisuusperiaate, ja seuraamusten tulee olla toisiinsa nähden tasapainossa. Seuraamuskannan tulee olla niin yksiselitteinen, että laskenta voidaan toteuttaa tietojärjestelmiä hyödyntäen.

Valiokunta katsoo, että komission ehdotus pienten tilojen järjestelmään kuuluvien tilojen jättämisestä pois täydentävien ehtojen järjestelmästä ei ole hyvä. Ehdotuksen hyväksyminen merkitsisi sitä, että tietyillä alueilla suuri osa maataloustuotannosta jäisi täydentävien ehtojen soveltamisen ulkopuolelle, mikä suosii osaa jä-

senmaista. Jatkossa täydentäviin ehtoihin mahdollisesti lisättävistä direktiiveistä tulee säätää normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä eikä delegoidulla säädösvallalla, kuten komissio ehdottaa.

Valtioneuvoston kannassa on katsottu, että vesipuitedirektiivin liittäminen täydentävien ehtojen lakisääteisiin hoitovaatimuksiin tulee vielä tarkkaan selvittää. Vesipuitedirektiiviä ei alun perin ole suunniteltu yksittäisiä viljelijöitä velvoittavaksi järjestelmäksi. Lisäksi komission ehdotus jättää avoimeksi vesipuitedirektiivin artiklat, jotka säätelisivät viljelijöille asetettavia vaatimuksia. Tämä vaikeuttaisi maaseudun kehittämistoimenpiteisiin kuuluvan ympäristökorvausjärjestelmän suunnittelua. Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokunta tuo esiin kantanaan, että vesipuitedirektiivi tulee poistaa täydentävien ehtojen soveltamisalasta ja torjunta-aineiden kestävä käytön direktiivi on samoin poistettava täydentävien ehtojen soveltamisalasta.

Hiilirikkaiden maiden suojeluun valiokunta on ottanut kantaa jo mainitussa lausunnossaan (MmVL 30/2012 vp — U 69/2011 vp). Lausunnossaan valiokunta on vastustanut komission esitystä, jonka mukaan hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukseksi lisätään paljon hiiltä sisältävien maiden suojelu ja ensimmäisen kynnön kieltö.

Valiokunta toteaa valtioneuvoston kannan mukaisesti, että täydentävissä ehdoissa eläinten tunnistuksen ja rekisteröinnin laiminlyönti saat- taan johtaa tuottajan kannalta suuriin tukimene- tyksiin, esim. silloin, kun maatilalla on vain vä- hän eläimiä, mutta paljon peltoalaa. Täydentä- vien ehtojen seuraamus leikkaa lähes kaikkia pinta-ala- ja eläintukia. Valiokunta toteaa, että Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseu- dun kehittämisen valiokunnan ehdotus siitä, että eläinten (siat, naudat ja lampaat) tunnistusta ja rekisteröintiä koskevat kohdat tulee poistaa täy- dentävien ehtojen soveltamisalasta, on kannatet- tava. Siten kaksinkertaiset seuraamukset laimin- lyöntitapauksissa tuotantosidonnaisten eläin- palkkioiden seuraamuksiin nähden poistuisivat.

Poistaminen antaisi mahdollisuuden myös kohdentaa valvontaresursseja hieman eri tavalla täydentävien ehtojen kokonaisuudessa, jonka soveltaminen on muun muassa laajuutensa takia ollut jäsenvaltioissa haastavaa. Tämä on näkynyt suurina rahoitusoikaisuina eri jäsenvaltioissa

Valtioneuvoston kantaan viitaten valiokunta katsoo, ettei maisemapiirteisiin ehdotettua vaatimusta toimenpiteistä tulokaslajien ja tuholaisien torjumiseksi tule liittää täydentäviin ehtoihin. Vieraslajien torjuntatoimenpide on yksi maaseudun kehittämisohjelman toimien kohde. Torjuntatoimenpiteet vaativat hyvää suunnittelua ja monivuotista työtä, josta aiheutuu huomattavia kustannuksia. Tukea tähän toimenpiteeseen ei enää voitaisi myöntää, jos torjuntavaatimus liitetään täydentäviin ehtoihin.

Valiokunta toteaa, että toimeenpanon näkökulmasta nyt kyseessä olevan uudistuksen toteuttamisen on arvioitu vaativan huomattavan suurta työpanosta. Työmäärän kasvun on arvioitu olevan osin pysyvää. Valiokunta pitää välttämättömänä, myös taloudellisista syistä, että niin yhteisen maatalouspolitiikan kuin maaseudun kehittämispolitiikan yksinkertaistamistyössä edetään konkreettisesti (mm. maatalouden tuotantosidonnaisia tukia lisäämällä) byrokratian karsimiseksi. Sekä hallinnon kuormitusta että viljelijöiden hallinnollista taakkaa on kevennetävä. Nykyistä hallintoa tulee jännevöittää, jotta byrokratiaa voidaan karsia.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia ja erityisesti sitä,

että EU:n maatalouspolitiikan keskeisenä tavoitteena tulee olla maailman ruokaturvan parantaminen kestäväällä tavalla,

että EU:n sisäistä tukijakaumaa tulee korjata oikeudenmukaisemmin ja paremmin eri jäsenmaiden sekä alueiden erityispiirteitä ja tuotanto-olosuhteita huomioivaan suuntaan siten, että maamme erityisolosuhteet tulevat huomioon otetuiksi,

että tuotantosidonnaisten tukien osuutta maamme suorista tuista tulee lisätä nykyisestään,

että viherryttämistuen edellyttämissä toimenpiteissä on otettava huomioon maassamme jo tehty viherryttämistoimenpiteet,

että viljelytoimenpiteet tulee sallia myös hiilirikkailla mailla ja että täydentävien ehtojen soveltamisalaa kevennetään valiokunnan edellä esittämällä tavalla,

että valiokunta kiirehtii elintarvikkeen ja sen pääainesosan alkuperämaan ilmoittamista koskevien täytäänpanosäännösten antamista,

että metsätalouselinkeinojen edistäminen sisällytetään säännöksiin, kuitenkin siten, että päätökset metsäasioissa tulee ehdottomasti edelleen tehdä kansallisella tasolla ja

että maatalouspolitiikan yksinkertaistamisessa tulee edetä konkreettisesti byrokratian karsimiseksi.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Timo V. Korhonen /kesk
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Mats Nylund /r
jäs.	Heikki Autto /kok	Janne Sankelo /kok
	Markku Eestilä /kok	Arto Satonen /kok
	Satu Haapanen /vihr	Katja Taimela /sd
	Lasse Hautala /kesk	Tytti Tuppurainen /sd (osittain)
	Reijo Hongisto /ps	Teuvo Hakkarainen /ps (osittain)
	Anne Kalmarin /kesk	Raimo Piirainen /sd (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.